

Legal issues of digital and archiving preservation of newspapers in libraries; Studying copyright laws and selected national libraries

Zeinab Papi 1 |

1. Ph.D., Assistant Professor, Information Management and Knowledge Organization department, National Library and Archives of Iran, Tehran. E-mail: zeinab.papi12@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received :20 July 2022

Received in revised form 28
July 2022

Accepted: 28 August 2022

Published online: 21

September 2022

Keywords:

Copyright, digital archiving,
digital preservation,
newspapers, selected national
libraries

ABSTRACT

Objective: Digital preservation and archiving of newspapers, especially old newspapers, is very important. An issue that is also important from a legal point of view and has shaped the issue of the current research. Therefore, the purpose of the current research is investigating the legal issues of digital preservation and archiving of newspapers in the national libraries of Iran, Australia, and the US Congress.

Methods: The current research with a qualitative and comparative approach and documentary analysis method studied and analysed related documents and laws and selected national libraries regarding legal and copyright related to the digital preservation and archiving of newspapers.

Findings: In this research, the Copyright law of Iran 1968, the draft bill of literary and artistic property of Iran, the copyright law of Australia, the copyright law of the United States, the UNESCO guidelines regarding digital preservation and archiving are reviewed. Then the portal the selected national libraries of Iran, Australia, and the US Congress were studied for this purpose and the final analysis was presented using open coding (primary, secondary coding and categorization). 46 categories were obtained in 13 common classes with the focus on protection and digital archives by analysing rules. The number of 35 categories in 8 classes was also obtained by analysing the portal of selected national libraries.

Results: The analysis of the results showed that the preservation of important historical resources in archival centres and libraries, determining the legal framework of copyright for digital preservation, digital archiving content under the law, temporary and permanent storage, preparing backup copies of digital resources, publishing articles newspaper (as a result of employment), reproduction of newspaper articles with profit and non-profit purposes, protection of newspaper articles by copyright law, exceptions to newspapers in the copyright law for libraries and archival centres and the like. They can be used in the draft bill and the National Library and Archives of Iran (NLAI) for the digital preservation of newspapers.

Conclusions: The implementation of digital preservation and archive programs in libraries and archive centres requires the use of standards and models such as OAIS and paying attention to legal metadata that can provide long-term protection of digital content. In the WIPO document to the importance of legal metadata in libraries and archive is mentioned. According to the analysis and the obtained results, the following suggestions are made to pay attention to the issues of copyright protection and digital archives in libraries and to revise the laws.

Cite this article: Cite this article: papi, Zeinab., (2022). Legal issues of digital and archiving preservation of newspapers in libraries; Studying copyright laws and selected national libraries *News Science*, 11 (42), 95-124

مسائل حقوقی حفاظت و آرشیو دیجیتال روزنامه‌ها در کتابخانه‌ها؛ مطالعه قوانین کپی‌رایت و کتابخانه‌های ملی منتخب

زینب پاپی^۱

۱. دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، استادیار گروه پژوهشی مدیریت اطلاعات و سازماندهی دانش، سازمان اسناد و کتابخانه ملی، تهران. رایانامه:

zeinab.papi12@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: بررسی مسائل حقوقی حفاظت و آرشیو دیجیتال روزنامه‌ها در کتابخانه‌های ملی ایران، استرالیا و کنگره آمریکا هدف پژوهش کنونی است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۲۹	روش پژوهش: پژوهش پیش رو با رویکرد کیفی و تطبیقی و روش تحلیل اسنادی به مطالعه و تحلیل اسناد و قوانین مرتبط و کتابخانه‌های ملی منتخب از باب حقوقی و کپی‌رایت پیرامون حفاظت و آرشیو دیجیتال روزنامه‌ها پرداخت.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۵/۶	یافته‌ها: قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران ۱۳۴۸، پیش‌نویس لایحه مالکیت ادبی و هنری ایران، قانون کپی‌رایت استرالیا، قانون کپی‌رایت ایالات متحده و رهنمودهای یونسکو در خصوص حفاظت و آرشیو دیجیتال بررسی و سپس پورتال کتابخانه‌های ملی منتخب ایران، استرالیا و کنگره آمریکا به همین منظور مطالعه و با استفاده از کدگذاری باز (کدگذاری اولیه، ثانویه و مقوله‌بندی) تحلیل نهایی ارائه شد. ۴۶ مقوله در ۱۳ طبقه مشترک با محوریت حفاظت و آرشیو دیجیتال با تحلیل قوانین و تعداد ۳۵ مقوله در ۸ طبقه نیز با تحلیل پورتال کتابخانه‌های ملی منتخب در همین موضوع به دست آمد.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۶/۶	نتیجه‌گیری: حفاظت از منابع مهم تاریخی در مراکز آرشیوی و کتابخانه‌ها، تعیین چارچوب قانونی کپی‌رایت، آرشیوسازی محتوای دیجیتال تحت قانون، ذخیره‌سازی موقت و دائم، تهیه نسخه پشتیبان از منابع دیجیتال، انتشار مقالات روزنامه (در اثر استخدام)، تکثیر مقالات روزنامه‌ها با اهداف انتفاعی و غیرانتفاعی، حمایت قانون کپی‌رایت از مقالات روزنامه‌ها، مالکیت عمومی روزنامه‌ها و تکثیر روزنامه‌ها در ارتباط با حفاظت و آرشیوسازی دیجیتال با توجه به چارچوب‌های قانونی و کپی‌رایت می‌توانند در قوانین و در کتابخانه ملی ایران جهت حفاظت دیجیتال از روزنامه‌ها بهره‌بردار می‌شود. همچنین اجرای برنامه‌های حفاظت و آرشیو دیجیتال در کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی نیازمند بهره‌گیری از استانداردها و مدل‌هایی مانند OAIS و توجه به فراداده‌های حقوقی است که بتواند حفاظت بلندمدت از محتوای دیجیتال را ارائه کند.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۶/۳۰	
کلیدواژه‌ها: آرشیو دیجیتال، حفاظت دیجیتال، روزنامه‌ها، کپی‌رایت، کتابخانه‌های ملی منتخب	

استناد: پاپی؛ زینب (۱۴۰۱)؛ مسائل حقوقی حفاظت و آرشیو دیجیتال روزنامه‌ها در کتابخانه‌ها؛ مطالعه قوانین کپی‌رایت و کتابخانه‌های ملی منتخب، علوم خبری،

۹۵-۱۲۴، (۴۲) ۱۱

مقدمه

در دهه‌های گذشته، برخی از کتابخانه‌ها گام‌های بلندی برای دیجیتالی کردن و در دسترس قرار دادن حجم زیادی از منابع مانند اسناد، روزنامه‌ها و سایر مجموعه‌های ارزشمند و منحصر به فرد جهت حفاظت بلندمدت از منابع آرشویی برداشته‌اند. روزنامه‌ها و نشریات بسیاری از دهه‌های گذشته تاکنون در کتابخانه‌ها و مراکز آرشویی حفاظت می‌شوند.

فعالیت‌های حفاظت دیجیتالی منابع در دو مرحله انجام می‌گیرد: آرشویسازی دیجیتالی^۱ و دستیابی دائمی^۲ آرشویسازی دیجیتالی به معنای فرایند پشتیبانی و نگهداری حفاظت دیجیتالی است. دستیابی دائمی فراهم‌سازی شرایط دسترسی دائم به شیء دیجیتالی است. از سوی دیگر، مطالعات کتابخانه‌های دیجیتالی در عرصه جهانی نشان داده است که یکی از زیربخش‌های اصلی در حوزه فناوری اطلاعات را حفاظت دیجیتالی به خود اختصاص می‌دهد (نوروزی، ۱۳۹۵).

اکثر کتابخانه‌های ملی دنیا در حال گردآوری منابع مختلف دیجیتالی به طرق مختلف هستند. این کتابخانه‌ها مایلند امکان دستیابی آزاد را برای همه منابع دیجیتالی فراهم کنند. اگرچه چنین دستیابی در وهله اول ممکن است محتمل به نظر برسد، اما چنین نیست. دستیابی اغلب از طریق مقررات کپی‌رایت و سایر موافقت‌نامه‌ها محدود می‌شود (صمیعی، ۱۳۹۸). روند روبه رشد و سریع دنیای دیجیتالی، محتوا و فناوری‌های دیجیتالی را روزانه با پیشرفت‌های قابل توجهی مواجه کرده است. این روند، سبب چالش جدی در انتخاب، حفاظت و دسترسی به میراث مستند برای مؤسسات میراث فرهنگی و سایر نهادهای اطلاع‌رسانی در دنیا شده است. برخی از کتابخانه‌ها صرفاً گردآورنده حافظه محلی یا منطقه‌ای هستند. روزنامه‌ها و مواد دیداری-شنیداری از جمله حافظه تاریخی قلمداد می‌شوند (گروه کاری محتوای یونسکو/پرسیست^۳، ۲۰۲۱). روزنامه‌ها از جمله منابع مهم و قابل استنادی محسوب می‌شوند که در دوره‌های تاریخی مختلف به عنوان سند و یکی از منابع پژوهشی قابل ارزش‌گذاری است. روزنامه‌هایی مانند وقایع اتفاقیه و کاغذ اخبار، به عنوان قدیمی‌ترین روزنامه‌ها در ایران نام برده می‌شود.

روزنامه‌ها بخش مهمی از میراث و تاریخ یک کشور محسوب می‌شوند و استفاده‌کنندگان از هر طبقه‌ای برای اهداف مختلف از آنها بهره‌برداری می‌کنند. بنابراین نباید اجازه داد به حدی شرایط حفاظت از آنها بدتر شود که اطلاعات موجود در آنها برای همیشه از بین برود (نیکلسون^۴، ۲۰۰۳). البته با ورود روزنامه‌نگاری الکترونیکی، موضوع دیجیتالی‌سازی و حفاظت از روزنامه‌ها به ویژه روزنامه‌های قدیمی به عنصر و مؤلفه‌ای مهم در عرصه مدیریت اطلاعات مطرح شده است.

در اکثر پروژه‌های دیجیتالی‌سازی، هدف، دسترسی بهتر به کاربران بیشتر است. بنابراین کپی‌های متعددی را شامل می‌شود که در قانون اجازه آن داده نشده است. همچنین، فرآیند فنی دیجیتالی شدن به طور خودکار بیش از یک نسخه ایجاد می‌کند، بنابراین برای دیجیتالی کردن کل یا بخش بزرگی از مجموعه روزنامه، مجوز کپی‌رایت ضروری است. دارندگان حقوق/مالکان، تمایلی به دادن مجوز برای پروژه‌های دیجیتالی کردن ندارند، به خصوص که میلیون‌ها نفر در سراسر جهان می‌توانند به منابع دسترسی داشته باشند. حفاظت دیجیتالی بخش مهمی از ایجاد و مدیریت هر مجموعه دیجیتالی است. همواره هر راهبرد حفاظتی اعم از ذخیره‌سازی یا قالب‌بندی نیازمند کسب اجازه از دارندگان / مالکان کپی‌رایت است. ضمن اینکه پروژه‌های این‌چنینی برای اجازه کپی‌رایت، ضروری است مقرراتی جهت استفاده منصفانه، امانت بین کتابخانه‌ای، آرشویسازی، هایپرلینک کردن و کپی‌های متعدد در نظر بگیرند. به دلیل مشکلات فراوان مرتبط با کپی‌رایت، کتابخانه‌هایی که نیاز به می‌کروفیلم یا دیجیتالی کردن مجموعه‌های روزنامه‌ها دارند، فقط می‌توانند مطالب بسیار قدیمی را که در مالکیت عمومی قرار دارند، دیجیتالی نمایند (نیکلسون، ۲۰۰۳). بنابراین استفاده از راهبردهای مؤثر برای حفاظت و آرشوی دیجیتالی روزنامه‌ها به ویژه روزنامه‌های قدیمی از اهمیت بسزایی برخوردار است. شاید به این دلیل است که پروژه‌ها و استانداردهای مختلفی مانند پرمیس^۵، برنامه ملی روزنامه دیجیتالی^۶، پاندورا^۷

1. Digital Archiving
2. Permanent Access
3. UNESCO/PERSIST Content Task Force
4. Nicholson
5. PREMIS
6. National Digital Newspaper Program
7. Preserving and Accessing Networked Documentary Resources of Australia (PANDORA)

در کتابخانه‌هایی مانند کتابخانه ملی استرالیا و کنگره آمریکا و رهنمودهای یونسکو برای حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها و سایر منابع پیاده‌سازی شده است.

همان‌طور که انجمن حفاظت از میراث ووزیه^۸ از سال تاسیس آن یعنی ۱۹۸۴ تاکنون، ضمن تأکید بر حفاظت از بناها، اشیاء و سایر عناصر میراثی فرانسه، ثبت و حفاظت از اسناد چاپ‌شده قدیمی مانند روزنامه‌ها را از جمله فعالیت‌ها و اقدامات مؤثر خود یاد می‌کند (رضایی، فرجی، ۱۳۹۷). کتابخانه کنگره آمریکا نیز در سال ۲۰۰۵ به بنیاد ملی علوم انسانی^۹ پیوسته تا دسترسی دیجیتالی به روزنامه‌های حفاظت‌شده با ارزش تاریخی را فراهم کند (مارکوم، ۲۰۰۷). تعهد قانونی نهادها و کتابخانه‌ها در قبال حفاظت از منابع؛ سیاست‌های نهادها در زمینه حفاظت دیجیتالی و توسعه مجموعه؛ توجه به موانع احتمالی یا محدودیت‌هایی مانند مالکیت فکری و حریم خصوصی (گروه کاری محتوای یونسکو/ پرسیست^{۱۱}؛ ۲۰۲۱) می‌تواند در زمان انتخاب منابع برای دیجیتال‌سازی و هنگام حفاظت دیجیتالی مؤثر افتد.

در آرشیو دیجیتالی منابع سه رویکرد سازمانی، ملی و بین‌المللی وجود دارد. مسئولیت آن برعهده ناشران، مؤسسات، کتابخانه‌های ملی و آرشیو اینترنت گذاشته شده است. اما در عمل تأکید بیش‌تر بر آن است که حفاظت از اطلاعات دیجیتالی به صورت ملی و توسط کتابخانه‌های ملی انجام پذیرد (شریف، ۱۳۸۵). بر همین اساس، پژوهش کنونی با هدف بررسی مسائل حقوقی حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها در کتابخانه‌های ملی ایران، استرالیا و کنگره آمریکا به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

(۱) حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها در قوانین کشورهای منتخب چگونه است؟

(۲) حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها در کتابخانه‌های ملی منتخب از منظر حقوقی چگونه است؟

پیشینه پژوهش

هدف و مساله پژوهش در مقاله پیش رو، حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها و مسائل کپی‌رایت پیرامون آنهاست. با جستجوهای متعدد در پایگاه‌های مختلف، می‌توان گفت دو رویکرد در پژوهش‌های به دست آمده قابل رویت است؛ پژوهش‌هایی که وضعیت حفاظت دیجیتال و استفاده از اقدامات حفاظتی را در کتابخانه‌ها مطالعه نمودند. این پژوهش‌ها بیشتر در داخل کشور انجام شده است. رویکرد دیگر، به پژوهش‌هایی اختصاص دارد که برنامه‌های حفاظت و آرشیو دیجیتالی را هدف قرار داده و بیشتر آنها در خارج از کشور انجام شده است. از آنجا که پژوهش مشابهی با پژوهش حاضر در داخل و خارج از کشور یافت نشد، در ادامه چند نمونه از پژوهش‌های نسبتاً مرتبط بیان می‌شوند. ضمن اینکه پژوهش‌هایی مانند صمعی و خسروی (۱۳۸۹)؛ درخشنده حقیقی (۱۳۹۲)؛ عبداللهی (۱۳۹۶)؛ فوندرن و مک کان (۲۰۱۸) و مارکوم (۲۰۰۷) به آرشیوسازی و حفاظت دیجیتالی منابع پرداخته‌اند و کمتر موضوع کپی‌رایت و روزنامه‌ها در آنها مدنظر قرار گرفته بود، بنابراین در پیشینه استفاده نشد.

شریف (۱۳۸۵) در مقاله‌ای به رویکردهای مدیریت در حفاظت دیجیتالی پرداخته است. وی معتقد است که حفاظت از اطلاعات دیجیتالی و دسترسی به محتوا نیازمند کسب مجوز و مواجه با مسائل حقوقی است. وی توجه کتابخانه‌ها را به حفاظت از انواع منابع اطلاعاتی مهم مانند روزنامه‌ها، راهنماها و نشریات الکترونیکی جلب نموده و استفاده از فناوری‌ها و قوانین موجود مالکیت فکری برای منابع دیجیتال، می‌تواند در انتخاب مناسب‌ترین و عملی‌ترین راهبرد حفاظت به مدیران کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی یا آرشیویست‌ها کمک نماید.

در مقاله شادان‌پور (۱۳۸۶) حفظ میراث دیجیتالی با توجه به اقدامات سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران مورد توجه قرار گرفته است. وی با بهره‌گیری از اقدامات و رویکردهای مدیریتی، فنی و برشمردن برخی برنامه‌های حفاظت دیجیتال در کتابخانه‌های ملی استرالیا، کنگره آمریکا، بریتانیا و کانادا، اقدامات سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران را نیز برشمرده است، اقداماتی که در مرحله

8. Association de sauvegarde du patrimoine Vouzinois (ASPV)

9. The National Endowment for the Humanities

10. Marcum

11. UNESCO/PERSIST Content Task Force

12. Fondren and McCune

ابتدایی قرار دارند. وی در پایان با طرح پرسش‌هایی خواستار اقدامات معقول و ثمربخش با نگاه منطقی، آینده‌نگر، و واقع‌بینانه در حفظ اطلاعات دیجیتالی شده است.

پژوهش تاجداران، رضایی شریف آبادی و همت‌زاده (۱۳۹۰) نیز وضعیت حفاظت و نگهداری میراث ملی دیجیتالی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران را بررسی و با کتابخانه‌های ملی استرالیا، انگلستان، ایالات متحده، و کانادا نیز مقایسه شده است. پژوهش با روش کتابخانه‌ای و پیمایشی- توصیفی انجام شده و به این نتیجه دست یافت که تدوین برنامه حفاظت دیجیتالی مبتنی بر مدل مرجع نظام اطلاعاتی آرشیوی باز^{۱۳} در کتابخانه ملی ایران ضروری است. ضمن اینکه استفاده از فراداده‌هایی مانند متس^{۱۴}، ادابلین کوره^{۱۵} و هماهنگی با نظام اطلاعاتی آرشیوی باز می‌تواند از اقدامات حفاظت دیجیتالی در کتابخانه ملی ایران باشد. همچنین پژوهشگران پیشنهاد دادند، تصویب قانون واسپاری شیء دیجیتالی، عقد قراردادهای و توافقنامه‌ها با ناشران بزرگ، توافقات با پدیدآورندگان و ناشران برای دریافت فایل‌های اشیاء دیجیتالی، بومی‌سازی فراداده پرمیس برای تسهیل فراهم‌آوری و حفاظت دیجیتالی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران ضروری است.

پروژه‌ای توسط کتابخانه کنگره آمریکا با عنوان برنامه ملی زیرساخت و حفاظت اطلاعات دیجیتال^{۱۶} در سال ۲۰۰۰ شروع به کار کرد. هدف آن ایجاد یک مخزن ملی اطلاعات دیجیتال به منظور جلوگیری از نابودی منابع برای نسل‌های فعلی و آتی است. این برنامه در ارتباط با دفتر کپی‌رایت کتابخانه کنگره برای سیاست‌ها، پروتکل‌ها و راهبردها جهت حفاظت طولانی مدت از منابع است. اقدامات و فعالیت‌های دیجیتال‌سازی پروژه مطابق با بخش ۱۰۸ از قانون کپی‌رایت ایالات متحده پیش می‌رود. استثنائات و محدودیت‌ها برای تکثیر و دسترسی به محتوای دیجیتال در بخش ۱۰۸ قانون بیان شده است (اسمیت، ۲۰۰۶).

نیکلسون (۲۰۰۳) در مقاله‌ای قوانین کنونی کپی‌رایت آفریقای جنوبی و تعهدات بین‌المللی و منطقه‌ای آن را در ارتباط با کپی‌رایت و روزنامه‌ها بررسی کرده است. تمرکز مقاله بر کپی‌رایت برای روزنامه‌ها، کتابخانه‌ها و آرشیوها و به علاوه بریده جراید روزنامه‌ها و پروژه‌های حفاظتی است. وی پس از مطالعه قوانین، پیشنهاد حفاظت از روزنامه‌ها برای نسل‌های آتی و وضع مقررات مناسب برای دیجیتالی کردن اطلاعات روزنامه‌ها در قانون واسپاری و قانون کپی‌رایت آفریقای جنوبی را ارائه می‌کند.

شارما^{۱۷} (۲۰۱۳) در مقاله دیگری به قانون کپی‌رایت در خصوص حفاظت دیجیتال و تأثیر آن بر کتابخانه‌ها پرداخته است. وی به محدودیت‌هایی مانند طول مدت حمایت از کپی‌رایت و توجه بیشتر به آثاری مانند کتاب در تدوین قوانین را دو چالش اصلی کپی‌رایت در حمایت از حفاظت دیجیتال بیان می‌کند. وی معتقد است بیشتر قوانین بر مبنای کتاب وضع شده‌اند و نه سایر آثار.

نتایج پژوهش گلینی مقدم^{۱۸} (۲۰۱۰) نشان داد که نگرانی‌های حفاظت دیجیتال منابع از نقطه نظر کتابداران در سه حوزه مسائل فنی، حقوقی و سازمانی قابل بررسی است. وی بیان می‌کند که مسائل مربوط به کپی‌رایت برای منابع دیجیتال پیچیده‌تر و مهم‌تر از منابع سنتی است. اگر این موضوع مورد توجه قرار نگیرد، می‌تواند از فعالیت‌های حفاظتی جلوگیری کند.

پروژه ANPlan^{۱۹} روزنامه‌های ملی و منطقه‌ای را دیجیتال‌سازی و حفاظت می‌کند. این یک تلاش مشترک بین کتابخانه‌های ملی، ایالتی و منطقه‌ای استرالیا برای جمع‌آوری، حفظ و دسترسی به روزنامه‌های استرالیایی در قالب دیجیتال است. تقریباً ۱۱۱۰ عنوان روزنامه تاریخی استرالیا دیجیتالی شده است (اسمیت، ۲۰۱۶). دسترسی به روزنامه‌های دیجیتال در استرالیا مطابق قانون کپی‌رایت سال ۱۹۶۸ استرالیا است (کتابخانه ملی استرالیا، ۲۰۲۳).

13. Reference Model for an Open Archival Information System (OAIS)

14. Metadata Encoding and Transmission Standard (METS)

15. Dublin core

16. National Digital Information Infrastructure and Preservation Program (NDIIPP)

17. Sharma

18. Galyani Moghaddam

19. Australian Newspaper Plan (ANPlan)

20. Smith, M

21. National Library of Australia

شاید جدیدترین سند، مربوط به چهل و سومین کمیته دائمی کپی‌رایت و حقوق مرتبط وایپو^{۲۲} (۲۰۲۳) باشد که به حفاظت در مؤسسات فرهنگی مانند کتابخانه‌ها، آرشیوها و موزه‌ها اختصاص داده است. در این سند، چهار پرسش اساسی برای حفاظت از آثار که قانونگذاران باید در نظر بگیرند مدنظر قرار گرفته است؛ چه کسی از استثنائات استفاده می‌کند؟ از چه آثاری استفاده می‌شود؟ چرا از آثار استفاده می‌شود؟ چگونه از آثار استفاده می‌شود؟ در این سند به فراداده‌های حقوقی استاندارد جهت حفاظت از میراث دیجیتال اشاره شده است. فراداده‌های حقوقی استاندارد برای حفاظت از نسخه‌ها در مجموعه‌های میراث فرهنگی می‌تواند بخشی سودمند از مدیریت مجموعه تلقی شود. فراداده شامل فهرست‌نویسی شرایط حفاظت از نسخه و سطح حقوق مجوزدهی است. بنابراین کشورها باید به استفاده از فراداده حقوقی استاندارد در زمینه حفاظت و میراث فرهنگی تشویق شوند (پانتالونی، کروز و ساتن، ۲۰۲۳).

در پروژه دیگری که توسط کتابخانه‌های دولتی سنگاپور انجام شده است. دیجیتالی کردن کتاب‌ها و روزنامه‌های کمیاب مربوط به تاریخ سنگاپور و منطقه جنوب شرقی آسیا را آغاز کرده‌اند. بنابراین مجموعه‌های دیجیتالی آن شامل کتاب‌ها و نشریات منتشر شده در دهه ۱۸۳۰، سوابق تاریخی و روزنامه‌های سنگاپور قبل از جنگ و همچنین نشریات ژاپنی در آسیای جنوب شرقی در طول جنگ جهانی دوم است. همه این مجموعه‌ها به صورت برخط از طریق وب سایت کتابخانه‌های مذکور در دسترس هستند (سنگ، ۲۰۰۸).

بنابراین با توجه به بررسی و تحلیل مطالعات صورت گرفته می‌توان اذعان نمود که تاکنون چنین پژوهشی در کشور انجام نشده است. بر این اساس، چند ویژگی برای پژوهش حاضر قابل ارائه است: از سویی پژوهش حاضر تأکید آن بر مسائل حقوقی و کپی‌رایت در حفاظت و آرشیو دیجیتالی است و از سویی دیگر، روزنامه‌ها هدف پژوهش پیش رو است. در بیشتر پژوهش‌هایی که انجام شده است، به صورت کلی به موضوع حفاظت و آرشیو دیجیتالی پرداخته‌اند و روزنامه‌ها به صورت خاص موضوع و هدف پژوهش‌ها نبوده است. تنها در پروژه‌هایی که در کتابخانه ملی استرالیا و کنگره آمریکا در خصوص حفاظت دیجیتال به صورت عام و حفاظت دیجیتال روزنامه‌ها صورت گرفته، موضوع کپی‌رایت پیش از انتخاب منابع برای حفاظت و آرشیو دیجیتالی مورد توجه بوده و مطابق با قوانین کپی‌رایت داخلی خود عمل نموده‌اند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و نوع روش با رویکرد کیفی و روش تحلیل اسنادی انجام شد. جامعه پژوهش، شامل اسناد و قوانین مرتبط با کپی‌رایت و حفاظت دیجیتالی شامل "قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران ۱۳۴۸"، "پیش‌نویس لایحه قانون مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط ایران"، "قانون کپی‌رایت استرالیا و اصلاحیه‌های بعدی آن (مانند سال ۱۹۶۸ و ۲۰۰۵)"، "قانون کپی‌رایت ایالات متحده" و "رهنمودهای یونسکو برای انتخاب میراث دیجیتال جهت حفاظت طولانی مدت" است. گفتنی است با توجه به برخی محدودیت‌ها، فرصت پرداختن به سایر قوانین مانند قانون تجارت الکترونیکی ۱۳۸۲، قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی ۱۳۵۲ و قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای ۱۳۷۹، امکان‌پذیر نشد.

کتابخانه‌های ملی ایران، کنگره آمریکا و ملی استرالیا از باب حقوقی پیرامون حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها مطالعه و تحلیل شدند. کتابخانه‌های ملی استرالیا و کنگره آمریکا با نمونه‌گیری هدفمند به دلیل داشتن برنامه‌ها و پروژه‌های انجام شده در حوزه حفاظت و آرشیو دیجیتالی در کنار ایران برای بررسی و مطالعه انتخاب شدند. کتابخانه ملی ایران نیز در بین سایر کتابخانه‌های ایران به دلیل مرجعیت و باتوجه به گردآوری و حفاظت و نگهداری تمامی منابع مطابق قانون اساسنامه خود، برای پژوهش حاضر انتخاب شد. ضمن اینکه تلاش نموده تا منابع مختلف اعم از منابع کتابی، غیرکتابی، نسخ خطی و کتاب سنگی، منابع دیجیتال و نظایر آن را گردآوری نماید.

22. Standing Committee on Copyright and Related Rights WIPO

23. Pantalony, Crews and Sutton

24. Seng

برای بررسی و تحلیل دقیق منابع و قوانین از ابزار مشاهده نظام‌مند (دقیق یا منظم) برای بررسی و مطالعه پورتال‌ها و مرور منابع استفاده شد. پورتال‌ها طی بازه زمانی دی و بهمن ۱۴۰۱ مشاهده و بررسی شدند. برای تحلیل یافته‌ها، در روش تحلیل اسنادی از کدگذاری و مقوله‌بندی مفاهیم (کدگذاری باز) استفاده شده است. پس از تحلیل و احصاء مقوله‌ها، مقوله‌های مشابه در طبقات مشترک قرار گرفتند.

یافته‌ها

مطالعه و تحلیل قوانین و رهنمودهای یونسکو با تمرکز بر کپی‌رایت در حفاظت و آرشیو دیجیتال صورت گرفت. همان‌طور که در جدول زیر قابل مشاهده است، تحلیل به صورت کدگذاری و استخراج مقوله‌ها انجام شده است.

پرسش اول. حفاظت و آرشیو دیجیتال روزنامه‌ها در قوانین کشورهای منتخب: تحلیل و کدگذاری قوانین و رهنمودهای یونسکو حاکی از آن است که تعداد ۴۶ مقوله با محوریت حفاظت و آرشیو دیجیتال از منظر کپی‌رایت به دست آمد. که با ترکیب مقولات مشابه در طبقات مشترک، تعداد ۱۳ طبقه استخراج شد. طبقات عبارت است از: حفاظت از منابع مهم تاریخی در مراکز آرشیوی و کتابخانه‌ها، حفاظت از میراث دیجیتال توسط مؤسسات ملی، تعیین چارچوب قانونی کپی‌رایت برای حفاظت دیجیتال، آرشیوسازی محتوای دیجیتال تحت قانون، ذخیره‌سازی موقت، ذخیره‌سازی دائم، تکثیر منابع با اهداف حفاظتی توسط کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی، تکثیر موقت منابع دیجیتال، نسخه پشتیبان از منابع دیجیتال، انتشار مقالات روزنامه (در اثر استخدام)، تکثیر مقالات روزنامه‌ها با اهداف انتفاعی و غیرانتفاعی، حمایت قانون کپی‌رایت از مقالات روزنامه‌ها، استفاده و استثنائات آرشیوی در کپی‌رایت.

با نگاهی به مقولات و طبقات استخراج‌شده می‌توان گفت که در قوانین مورد بررسی (به جز قانون سال ۱۳۴۸ ایران) به حفاظت از منابع و تحت حمایت قراردادن روزنامه‌ها به دلیل اهمیت تاریخی و فرهنگی توجه نشان داده‌اند. توجه به تکثیر (موقت، دائم) به ویژه در محیط دیجیتال از نکات مهم و قابل توجه در قوانین فوق بود که با توجه به جریان سریع و روبه رشد محتوای دیجیتال از ضروریات حفاظت و آرشیوسازی دیجیتال است. نتایج بیشتری از تحلیل یافته‌های پرسش نخست در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. بررسی قوانین و اسناد در خصوص حفاظت و آرشیو دیجیتال کشورهای منتخب

مقوله/مقوله‌ها	حفاظت و آرشیو دیجیتال / نمونه جملات	اسناد مورد بررسی / مؤلفه‌ها
- استفاده شخصی و غیرانتفاعی - استفاده منصفانه	- نسخه‌برداری از اثرهای مورد حمایت قانون ۱۳۴۸ و ضبط برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی فقط در صورتی که برای استفاده شخصی و غیر انتفاعی باشد، مجاز است (ماده ۱۱).	قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران (۱۳۴۸)
- تکثیر آثار برای مقاصد شخصی - ذخیره‌سازی موقت - ذخیره‌سازی دائم - قابل تکثیر نبودن تمام یا بخش عمده پایگاه داده الکترونیکی - تهیه نسخه پشتیبان - مجاز بودن تکثیر توسط کتابخانه با اهداف غیرانتفاعی - تکثیر از آثار به منظور جایگزین کردن در مجموعه	- صرف اخبار روز و رویدادهای جاری تحت حمایت قانون قرار نمی‌گیرد (ماده ۶). - پدیدآورنده یا دارنده حق، متناسب با نوع اثر، حق انحصاری انجام یا تجویز انجام فعل زیر را دارد: اجاره‌ی اصل یا کپی اثر دیداری-شنیداری و اثر گنجانده شده در حامل شنیداری، در مواردی که اجاره‌ی تجاری آن منجر به نسخه‌برداری گسترده و ورود آسیب جدی به حق تکثیر شود و نیز اجاره‌ی اصل یا کپی برنامه‌ی رایانه‌ای، جز در مواردی که برنامه‌ی رایانه‌ای موضوع اصلی اجاره نیست (ماده ۱۵). - تکثیر آثاری که به صورت قانونی در دسترس عموم قرار گرفته‌اند در یک نسخه بدون اجازه‌ی دارنده‌ی حق مجاز است، به شرط اینکه تکثیر توسط شخصی حقیقی انجام شود و منحصرأ برای مقاصد شخصی تکثیرکننده مورد استفاده قرار گیرد (ماده ۱۸). البته تکثیر اثر معماری، عکسبرداری تمام یا بخش اثر موسیقی، تکثیر آثار هنرهای تجسمی، تکثیر تمام یا بخش عمده پایگاه داده به صورت الکترونیکی شامل موارد بالا نمی‌شود (تبصره ماده ۱۸). - تکثیر توسط کتابخانه و مؤسسه بایگانی که جنبه انتفاعی نداشته باشد، بدون کسب اجازه از دارنده‌ی حق برای مقاصد زیر مجاز است: ۱) تکثیر مقاله یا دیگر آثار کوتاه یا چکیده‌ی اثر، برای تأمین درخواست یک شخص حقیقی، به شرط اینکه: کتابخانه یا مرکز یا مؤسسه بایگانی متقاعد شود که نسخه‌ی تکثیرشده فقط برای مطالعه یا پژوهش شخصی به	پیش‌نویس لایحه قانون حمایت از حقوق مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط ایران

<p>کتابخانه در صورت مفقودی اثر</p> <p>- اطلاع‌رسانی مقاله منتشر شده یک روزنامه بدون اجازه از صاحب حق</p> <p>- غیرمجاز بودن تکثیر مقاله روزنامه در صورت اجازه ندادن دارنده حق</p> <p>- تکثیر موقت</p> <p>- تکثیر موقت با اجازه دارنده اثر</p> <p>- تکثیر موقت به معنای انتقال دیجیتالی</p> <p>- تکثیر موقت به معنای دریافت اثر</p>	<p>کار خواهد رفت؛ عمل تکثیر یک بار جداگانه و در صورت تکرار در نوبت‌های جداگانه، بی ارتباط با هم باشد. (۲) تکثیر آثار به منظور حفظ و در صورت لزوم، جایگزین کردن نسخه‌ی تکثیر شده به جای نسخه‌ی دیگری که در مجموعه‌ی دائمی خود یا کتابخانه یا مرکز یا مؤسسه بایگانی دیگر مفقود، تلف یا غیرقابل استفاده شده، به شرط اینکه تهیه‌ی اثر به طور متعارف ممکن نباشد (ماده ۲۰).</p> <p>- تکثیر برنامه‌ی رادیو تلویزیونی یا مقاله‌ی منتشر شده در یک روزنامه یا نشریه‌ی ادواری درباره مباحث روز اقتصادی، سیاسی یا مذهبی در روزنامه و نشریه‌ی ادواری دیگر، رادیو، تلویزیون و سایر رسانه‌ها بدون اجازه‌ی دارنده‌ی حق به قصد اطلاع‌رسانی مجاز است؛ این اجازه شامل موردی نخواهد بود که دارنده حق، اجازه‌ی تکثیر آن را صریحاً در روزنامه یا نشریه یا برنامه‌ی مورد نظر برای خود محفوظ اعلام کرده است (ماده ۲۱). این موضوع در بند ۱ از ماده ۱۰ کنوانسیون برن نیز بیان شده است (Okediji, 2006).</p> <p>- تکثیر موقت اثر با رعایت شرایط زیر مجاز است:</p> <p>در فرایند انتقال دیجیتالی اثر یا دریافت اثر ذخیره شده صورت گرفته باشد؛ به وسیله‌ی شخص حقیقی یا حقوقی انجام شده باشد که با اجازه‌ی دارنده‌ی حق یا به موجب قانون مجاز به انتقال دیجیتالی یا دریافت اثر است؛ جزء لاینفک فرایند انتقال یا دریافت اثر باشد که هنگام عملیات عادی دستگاه مورد استفاده رخ میدهد و نسخه‌ی تکثیر شده سپس خود به خود و بدون اینکه بازایی آن برای سایر مقاصد امکان‌پذیر باشد، حذف شود (ماده ۲۲).</p> <p>- تهیه نسخه پشتیبان توسط کاربر قانونی برای استفاده در مواقعی که نسخه اصلی مفقود، تلف یا غیرقابل استفاده باشد (ماده ۲۳).</p>	
<p>- تکثیر برای دانشجویان، پژوهشگران، نمایندگان مجلس و سایر کتابخانه‌ها، تکثیر انجام دهند (ماده ۱۰۸ / ۲۰۰۵).</p> <p>- برخی مؤسسات آموزشی می‌توانند برای افراد دارای معلولیت جهت اهداف آموزشی، منابع را تکثیر و ارسال کنند (ماده ۱۰۹ / ۲۰۰۵).</p> <p>- قانون کپی‌رایت از آثار ادبی مانند کتاب‌ها، اشعار و مقالات روزنامه حمایت می‌کند (ماده ۱۶، ۳ / ۲۰۰۵).</p> <p>- معامله منصفانه در استفاده از آثار تحت حمایت کپی‌رایت برای مقاصد شخصی مجاز است (ماده ۲، ۱۰ / ۲۰۰۵).</p> <p>- کپی یا تکثیر اثر (مانند فتوکپی، تکثیر، ضبط و اسکن) (ماده ۵۱ و ۱۱۰ / A / ۱۹۶۸).</p> <p>- استفاده از منابع تحت حمایت کپی‌رایت به منظور حفاظت؛ بدین منظور یک نسخه الکترونیکی نگهداری می‌شود (ماده H۱۱۳ / ۱۹۶۸).</p> <p>- تکثیر کتب، روزنامه‌ها و نشریات ادواری در قالب‌های متفاوت به منظور استفاده شخصی (ماده C۴۳ / اصلاحیه ۲۰۰۶).</p> <p>- مؤسسات فرهنگی مهم می‌توانند از منابع با اهمیت تاریخی و فرهنگی استرالیا در مجموعه‌های خود به منظور حفاظت کپی تهیه کنند. یک نسخه الکترونیکی برای دسترسی عموم نگهداری و حفاظت می‌شود (ماده H۱۱۳ / اصلاحیه و به روز شده ۲۰۱۷).</p> <p>- تکثیر مقاله در نشریات ادواری توسط کتابخانه‌ها با اهداف غیرانتفاعی برای دانشجویان و اعضای پارلمان، نقض کپی‌رایت محسوب نمی‌شود (ماده ۴۹، بخش ۵ / ۱۹۶۸).</p> <p>- تکثیر برای سایر کتابخانه‌ها یا آرشیوها (امانت بین کتابخانه‌ای برای تهیه اسناد) (ماده ۵۰ / ۱۹۶۸).</p> <p>- تکثیر و عرضه آثار در آرشیو استرالیا؛ این نوع اقدام به مجموعه آرشیو استرالیا کمک می‌کند تا آرشیو در سراسر استرالیا در دسترس باشد (ماده AA۵۱ / ۱۹۶۸).</p> <p>- انتشار آثار منتشر نشده‌ای که در کتابخانه‌ها یا آرشیو نگهداری می‌شوند، می‌تواند تکثیر شوند. چرا که به شناخت ارزش و اهمیت تاریخی آثار منتشر نشده کمک نموده و تحقیقات علمی و انتشار نتایج آنها را تسهیل می‌کند (ماده ۵۲ / ۱۹۶۸).</p> <p>- در نظر گرفتن استثنائات مختلف برای کتابخانه‌ها، آرشیوها، گالری‌ها و موزه‌های غیرانتفاعی (Part III, Division 5 & s110B).</p> <p>- اجازه حفاظت از آثار در مجموعه مانند فیلم‌ها و صداهای ضبط شده در صورتی که: آسیب‌دیده، به سرقت رفته، گم شده و یا خراب شده باشند؛ منابع، یا قیمت معمول تجاری جهت خرید در دسترس نباشند؛ و نسخه‌های خطی و هنری اصیل (Part III, Division 5 & ss51A and 110B).</p> <p>- مؤسسات فرهنگی مهم (مجموعه‌های ایالتی و فدرال) می‌توانند سه کپی از منابع مهم تاریخی یا فرهنگی برای استرالیا را تهیه کنند تا از بین رفتن و نابودی محافظت شوند (ss51B, 110BA, 112 112AA).</p>	<p>قانون کپی‌رایت استرالیا ۱۹۶۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن</p>	

<p>- تکثیر و عرضه آثار در آرشیو استرالیا جهت دسترس‌پذیری</p> <p>- انتشار آثار منتشرنشده توسط کتابخانه‌ها</p> <p>- تدوین استثنائات مختلف برای کتابخانه‌ها، آرشیوها، گالری‌ها و موزه‌های غیرانتفاعی</p> <p>- حفاظت از آثار مانند نسخه‌های خطی و هنری اصیل</p> <p>- حفاظت از آثار آسیب‌دیده</p> <p>- تهیه سه نسخه از منابع مهم تاریخی و یا فرهنگی توسط مؤسسات فرهنگی دولتی با اهداف حفاظتی</p>		
<p>- حفاظت و امنیت نسخه‌های خطی و آثار منتشرنشده</p> <p>- تکثیر سه نسخه از اثر توسط کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی با اهداف حفاظتی</p> <p>- تایید کتابدار کتابخانه مبنی بر استفاده‌های غیرانتفاعی از آثار دارای کپی‌رایت</p>	<p>- مقرراتی در بخش ۱۰۸ (b) برای حفاظت و امنیت نسخه‌های خطی و آثار منتشرنشده آمده است (Section 180 b).</p> <p>- تکثیر توسط کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی، شامل سه نسخه از اثر یا ضبط صدا از یک اثر منتشرنشده را برای حفاظت و امنیت و یا برای واسپاری قانونی صورت می‌گیرد.</p> <p>- تکثیر شامل سه نسخه یا فایل صوتی از یک اثر منتشرشده که برای جایگزینی نسخه اصلی یا آسیب‌دیده، خراب‌شده، به سرقت رفته و منسوخ شده استفاده می‌شود (Section 108 a, b, c).</p> <p>- در دوره سه ساله از قانون، کتابدار کنگره باید بررسی کند که آیا استفاده از آثار دارای کپی‌رایت در دسترس بوده و استفاده از آثار به منظور استفاده‌های غیرانتفاعی آرشیوی، حفاظتی و آموزشی بوده است (Section 1201).</p>	<p>قانون کپی‌رایت ایالات متحده</p>
<p>- تلاش مؤسسات ملی درگیر با کپی‌رایت در انتخاب، جمع‌آوری و حفاظت از آثار</p> <p>- اجازه قانون کپی‌رایت به حفاظت از میراث دیجیتالی توسط مؤسسات ملی</p> <p>- منع دسترسی به میراث دیجیتالی با اقدامات حفاظتی فناورانه</p> <p>- تأثیر قوانین کپی‌رایت بر حفاظت از آثار و ذخیره آنها</p> <p>- جمع‌آوری روزنامه‌ها، منابع دیجیتالی و صوتی و دیداری توسط مؤسسات محلی و منطقه‌ای</p> <p>- چارچوب قانونی برای حفاظت بلندمدت از منابع</p> <p>- تعهد قانونی مؤسسات برای حفاظت از منابع</p>	<p>- ضروری است مؤسسات ملی شبکه تخصصی خود را برای برنامه هماهنگ و مشترک جهت توسعه راهبردها، و استانداردهای ملی انتخاب، جمع‌آوری، و حفاظت اختصاص دهند. این شبکه شامل گردآورندگان میراث، سازمان‌های دولتی کلیدی و سایر نهادهایی هستند که با نوآوری‌های فناوری، حفاظت از داده‌ها، کپی‌رایت و رسانه‌های دیجیتال سروکار دارند.</p> <p>- قانون کپی‌رایت و حقوق مرتبط باید اجازه دهد که فرآیندهای حفاظت میراث دیجیتال به طور قانونی توسط چنین مؤسساتی (کتابخانه‌ها، آرشیوها، موزه‌ها و سایر مخازن عمومی) انجام شود.</p> <p>- برخی از کشورها قوانینی را برای منع دور زدن اقدامات حفاظتی فناورانه وضع کرده‌اند که از تکثیر و توزیع مجدد جلوگیری می‌کند و در نتیجه مانع از حفاظت و دسترسی قانونی در آینده به میراث دیجیتال می‌شوند.</p> <p>- عدم انسجام بین‌المللی در قوانین کپی‌رایت، و نبود شفافیت در مورد نحوه همکاری برون‌مرزی، می‌تواند تأثیر ناخواسته‌ای بر تلاش‌ها برای حفاظت از آثار (از طریق شبکه‌های حفاظت دیجیتال) و ذخیره آنها (در فضای ابری) داشته باشد.</p> <p>- همه کتابخانه‌ها دارای مجموعه‌های میراث فرهنگی نیستند که در چارچوب‌های ملی یا بین‌المللی شناخته شده باشند، بسیاری از آنها گردآورنده حافظه محلی یا منطقه‌ای هستند. این منابع شامل روزنامه‌ها، فایل‌های صوتی و دیداری، و منابع دیجیتالی به شمار می‌روند.</p> <p>- پرسیدن پرسش‌های زیر برای داشتن چارچوب قانونی جهت شناسایی مسائل حقوقی مربوط به حفاظت طولانی مدت ضروری است:</p> <p>آیا مؤسسه تعهد قانونی در قبال حفاظت از منابع دارد؟ آیا الزامات یا سیاست‌های مؤسسه در زمینه حفاظت دیجیتال و توسعه مجموعه‌ها وجود دارد؟ آیا موانع احتمالی برای حفاظت، مانند حقوق مالکیت فکری یا محدودیت‌های حریم خصوصی در نظر گرفته شده است؟</p> <p>- بررسی مسائل بیرونی مانند چالش‌های قانونی و نقش مشارکت سودمند است و می‌تواند بر حفاظت دیجیتال بلندمدت تأثیرگذار باشد.</p>	<p>رهنمودهای یونسکو</p>

<ul style="list-style-type: none"> - داشتن سیاست مؤسسه در خصوص حفاظت دیجیتال - توجه به حقوق مالکیت فکری در حفاظت از منابع - حفاظت از محتوای دیجیتال توسط مؤسسات - الزام قانون به تعیین نوع اطلاعات دیجیتالی توسط مؤسسات آرشیوی - آرشیوسازی محتوای دیجیتالی دارای مجوز 	<ul style="list-style-type: none"> - ضروری است سازمان‌های اجراکننده برنامه‌های حفاظت دیجیتال، اطمینان حاصل کنند که زمینه قانونی که در آن فعالیت می‌کنند بتواند محتوای دیجیتال را برای حفظ امنیت نگه دارند. - آرشیوها بر اهمیت اصالت و منشا تمرکز دارند. شرایط قانونی در محیط آرشیوی اغلب تأکید می‌کند که چه نوع اطلاعات دیجیتالی باید توسط آرشیو جمع‌آوری شود و چگونه، یا اگر می‌توان آن‌ها را برای دسترسی عمومی و پژوهش در دسترس قرار داد. در برخی موارد، محتوای دیجیتالی دارای مجوز را می‌توان به طور انبوه آرشیو کرد. 	
مجموع = ۴۶ مقوله		

پرسش دوم. حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها در کتابخانه‌های ملی منتخب از منظر حقوقی: برای پاسخ به این پرسش، پورتال کتابخانه‌های ملی منتخب مطالعه و بررسی شد. جملات و عباراتی که در ارتباط با کپی‌رایت در حفاظت و آرشیو دیجیتالی بودند، استخراج و کدگذاری باز و احصاء مقوله‌ها انجام شد. در ادامه نیز برای تبیین موضوع، مقوله‌های مشترک در طبقات مشترک جای گرفتند. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، تعداد ۳۵ مقوله در خصوص حفاظت و آرشیو دیجیتالی با توجه به کپی‌رایت به دست آمد. پس از قرارگیری مقولات مشابه، ۸ طبقه از موضوعات مختلف نظیر حفاظت از روزنامه‌ها، روزنامه‌های قدیمی و تاریخی، حفاظت دیجیتالی، استثنائات روزنامه‌ها در قانون کپی‌رایت برای کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی، آرشیوسازی دیجیتالی، مالکیت عمومی روزنامه‌ها، تکثیر روزنامه‌ها و نسخه‌های موقتی شکل گرفت. کدگذاری در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. بررسی حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها در کتابخانه‌های ملی منتخب از منظر کپی‌رایت

مقوله/مقوله‌ها	حفاظت و آرشیو دیجیتالی	مؤلفه‌ها نام کتابخانه
<ul style="list-style-type: none"> - گردآوری نشریات دوره قاجار، پهلوی (روزنامه‌های قدیمی) و معاصر - گردآوری دو نسخه از شماره هر روزنامه و نشریه - حفاظت از نشریات و روزنامه‌ها در مخازن - مرمت روزنامه‌ها - عدم دسترسی ناشران و کتابخانه به روزنامه‌های قدیمی - تهیه روزنامه‌های قدیمی از طریق مبادله - جهت حفاظت از نسخ 	<p>مجموعه نشریات شامل نشریات غنی مربوط به دوره قاجار، پهلوی اول و دوم از سال ۱۲۸۸ هجری شمسی تا کنون است. نشریات به زبان‌های مختلف نگهداری می‌شوند.</p> <p>- مطابق بخشنامه شورای عالی انقلاب فرهنگی، تمام ناشران مطبوعات تعداد ۱۰ نسخه از نشریات خود را باید به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحویل دهند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز مکلف است، نسخه‌های مزبور را بین کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی از جمله کتابخانه ملی ایران (دونسخه از هر شماره) توزیع کند که تعدادی از نشریات بدین طریق گردآوری می‌شود.</p> <p>- در آرشیو نشریات کتابخانه ملی با توجه به مصوبه فوق، کلیه نشریات فارسی زبان منتشر شده در داخل کشور، نشریات عربی زبان با موضوع ایران و اسلام، نشریات لاتین منتشر شده در داخل کشور و همچنین نشریات لاتین منتشره در خارج کشور با موضوع کتابداری نگهداری می‌شود. نشریات در مخازن فیزیکی حفاظت می‌شود.</p> <p>- در صورت خرابی، روزنامه‌ها مرمت می‌شود. کسری نسخ برای تکمیل مجموعه و حفاظت، از ناشران پیگیری می‌شود اما روزنامه‌های قدیمی را به علت اینکه در دست ناشر نیست، عملاً در تهیه روزنامه‌های قدیمی از ناشر مشکل وجود دارد.</p> <p>- برای حفاظت از روزنامه‌های قدیمی، از طریق مبادله از کتابخانه‌ها برای جایگزینی نسخ اقدام می‌شود.</p> <p>- برای حفاظت بهتر از مجموعه نشریات و روزنامه‌ها به ویژه روزنامه‌های قدیمی، اسکن و فرایند دیجیتال‌سازی انجام می‌شود.</p>	کتابخانه ملی ایران

<p>- دیجیتال سازی روزنامه‌های قدیمی جهت حفاظت دیجیتالی</p>	<p>- برنامه NDIIPP جهت حفاظت دیجیتالی از منابع پیاده‌سازی شده است. - راهبرد ملی برای حفاظت از محتوای دیجیتالی مهم و دارای ریسک بالا در برنامه NDIIPP توسعه یافته است. - گروه مستقلی از متخصصان و حامیان مالی توسط برنامه NDIIPP در مشارکت با اداره کپی‌رایت تشکیل می‌شوند. - برنامه فوق درخواست بررسی مجدد استثنائات را در قانون کپی‌رایت برای کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی با توجه به فناوری‌های دیجیتال ارائه و توصیه‌هایی در مورد بازنگری قانون کپی‌رایت به منظور اطمینان از تعادل مناسب بین منابع پدیدآورندگان، دارندگان حقوق کپی‌رایت و کتابخانه‌ها و آرشیوها مطرح خواهد کرد. - از بخش ۱۰۸ قانون کپی‌رایت (کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی) در برنامه فوق استفاده شده است. - کپی‌رایت به عنوان یکی از موانع اصلی در حفاظت دیجیتال شناخته می‌شود. - فعالیت‌های حفاظتی لزوماً مستلزم اعمال حق بازتولید است - دکترین اولین فروش قابل اجرا نیست، نقض رخ می‌دهد مگر اینکه استفاده منصفانه، اخذ مجوز و مواد b و c بخش ۱۰۸ (حفاظت و امنیت منابع) اعمال شود. - برنامه ملی روزنامه دیجیتال توسط کتابخانه کنگره برای حفاظت از روزنامه‌ها در نظر گرفته شده است. مخزن آن روزنامه‌های تاریخی ایالت‌ها را از سال ۱۹۸۲ - ۲۰۱۱ در برمی‌گیرد. - مخزن روزنامه‌ها از مدل مرجع OAIIS برای حفاظت دیجیتالی استفاده می‌کند. این مدل قوانین حقوقی برای حفاظت از اطلاعات مانند مفاهیم کپی‌رایت، اعتباربخشی و توافقنامه با سازمان‌های بیرونی به کار می‌گیرد. - کتابخانه کنگره معتقد است که روزنامه کرونیکل (بزرگترین روزنامه در شمال کالیفرنیا) در مالکیت عمومی است. روزنامه‌هایی که بیش از ۹۵ سال پیش در ایالات متحده منتشر شده‌اند به طور کامل در مالکیت عمومی هستند. البته هر روزنامه در کرونیکل با کمتر از ۹۵ سال انتشار، در مالکیت عمومی است، اما ممکن است حاوی مطالب شخصی دارای کپی‌رایت باشند. پژوهشگران در استفاده از روزنامه‌های با کمتر از ۹۵ سال نسبت به کپی‌رایت آنها توجه کنند. چرا که مسئولیت نقض متوجه افراد استفاده کننده از روزنامه است. - کتابخانه کنگره برای حفاظت مجموعه‌های ارزشمند مانند نسخ خطی، عکس‌ها، نقشه‌ها، فیلم‌ها و نظیر آن، برنامه‌های سالانه‌ای را اختصاص داده است.</p>	<p>کتابخانه کنگره آمریکا</p>
<p>- به کارگیری برنامه پاندورا برای آرشیوسازی روزنامه‌ها و نشریات</p>	<p>برنامه پاندورا توسط کتابخانه ملی استرالیا در سال ۱۹۹۶ به منظور انتشارات الکترونیکی و پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط به استرالیا یا پدیدآمده توسط استرالیایی‌ها، در شبکه جهانی وب آغاز شد. در مرحله دوم این طرح که پادی نام دارد، علاوه بر کتابخانه ملی استرالیا، آرشیو ملی منابع دیداری و شنیداری، موزه ملی استرالیا و مراکز پژوهشی و دانشگاهی</p>	<p>کتابخانه ملی استرالیا</p>

<p>- گردآوری نشریات برخی مهم تحت مجوز - استفاده از مدل OAIS برای حفاظت دیجیتال و بلندمدت - ممنوعیت تهیه کپی از مقالات روزنامه صحافی شده - ارائه راهنمای کپی‌رایت در کنار دستگاه‌های کپی - توجه به فیلد وضعیت کپی‌رایت در پیشینه کتابشناختی - در مالکیت عمومی نبودن مقالات منفرد در روزنامه‌ها - روزنامه‌های خارج از حمایت کپی‌رایت در سامانه دیجیتال (مالکیت عمومی روزنامه‌ها) - روزنامه‌های تحت حمایت کپی‌رایت در سامانه دیجیتال (تهیه ده درصد کپی از روزنامه) - نامشخص بودن وضعیت کپی‌رایت - بهره‌گیری کتابخانه از قانون کپی‌رایت در تکثیر روزنامه‌ها - نسخه‌های موقتی - استثنائات برای کتابخانه‌ها، آرشیوها و مؤسسات فرهنگی در حفاظت از مجموعه - غیرمجاز نبودن حفاظت از منابع در قانون کپی‌رایت - حفاظت از منابع پیش از خرابی و قدیمی شدن - تهیه کپی از منابع جهت حفاظت</p>	<p>استرالیا با هدف تهیه و اجرای الگوی ملی آرشیو مشترک از داده‌های الکترونیک و شبکه جهانی استرالیایی شرکت دارند. نشریات برخط با اهمیت فرهنگی را با مجوز جمع‌آوری می‌کنند. از مدل مرجع آرشیوی باز برای حفاظت طولانی-مدت منابع استفاده می‌کند.</p> <p>- فتوکپی مقالات یا صفحات از جلد‌های صحافی شده اجازه داده نمی‌شود.</p> <p>- در نزدیکی دستگاه‌های چاپگر و دستگاه‌های فتوکپی تابلوهای راهنمایی برای کپی‌رایت وجود دارد که جزئیات را نشان می‌دهد.</p> <p>- برای تکثیر، پس از جستجو عنوان روزنامه، می‌بایست در پیشینه کتابشناختی "وضعیت کپی‌رایت" بررسی شود (البته این مورد هنگام کپی کل شماره یک روزنامه صدق می‌کند، نه مقالات منفرد).</p> <p>- پس از بررسی وضعیت کپی‌رایت روزنامه در سامانه دیجیتال روزنامه‌های استرالیا، سه وضعیت به کاربر نشان داده می‌شود: ۱) خارج از حمایت کپی‌رایت: بدین معنی که کل منبع قابل کپی است و از طریق ایمیل یا پست به کاربر ارسال خواهد شد؛ ۲) تحت حمایت کپی‌رایت: محدودیت‌هایی برای کپی از منبع وجود دارد، کاربر صرفاً ۱۰ درصد از منبع را آنهم با هدف پژوهش و مطالعه می‌تواند تکثیر کند؛ ۳) نامشخص بودن وضعیت کپی‌رایت: وضعیت کپی‌رایت بسته به تاریخ هر شماره متفاوت است. ممکن است تحت برخی شرایط، برای پژوهش و مطالعه، تکثیر امکان‌پذیر باشد اما باید با کتابدار مشورت انجام گیرد.</p> <p>- اگر کاربری قصد تکثیر و کپی مقالات روزنامه را داشته باشد، می‌بایست به قانون کپی‌رایت استرالیا مصوب ۱۹۶۸ مراجعه نماید.</p> <p>- در کتابخانه تهیه نسخه‌های موقتی از آثار (مانند ذخیره‌سازی در حافظه پنهان) یا سایر موضوعاتی مانند استفاده از کپی یک اثر، مطابق قانون کپی‌رایت تخلف محسوب نمی‌شود.</p> <p>- برای کتابخانه‌ها، آرشیوها و مؤسسات فرهنگی (گالری‌ها و موزه‌ها) در قانون استثنائاتی در نظر گرفته شده است که اجازه می‌دهد آثار جهت ارائه به کاربران، حفاظت از منابع موجود در مجموعه و مدیریت مجموعه تهیه شوند.</p> <p>- موضوع حفاظت از منابع در کتابخانه با اصلاحیه قانون کپی‌رایت (دسترسی معلولان و سایر اقدامات) راحت‌تر شد. چرا که استفاده از اقداماتی برای حفاظت از منابع، نقض محسوب نمی‌شود.</p> <p>- کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی باید پیش از قدیمی شدن منابع و خرابی آنها نسبت به حفاظت اقدام کنند.</p> <p>- کتابخانه یا آرشیو باید متقاعد شود که تهیه کپی از منابع برای حفاظت از طریق دیگری (با یک قیمت منطقی و به صورت تجاری) قابل تهیه نیست.</p>
مجموع: ۳۵ مقوله	

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

رسالت و چشم‌انداز کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی، حفاظت و دسترسی دائمی به منابع اطلاعاتی برای کاربران و مراجعان است. به همین منظور روزانه بر حجم اطلاعات به صورت چاپی و دیجیتال به این مراکز افزوده می‌شود. در دهه گذشته، برخی از کتابخانه‌ها گام‌های بلندی برای دیجیتالی کردن و در دسترس قرار دادن حجم زیادی از اسناد، روزنامه‌های تاریخی، و سایر مجموعه‌ها برداشته‌اند. کتابخانه‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ روزنامه‌ها قدیمی به عهده دارند و لازم است با در نظر گرفتن راهبردهایی در حفظ و نگهداری آنها بکوشند. همان‌طور که یافته‌ها نشان داد، برنامه‌ها و پروژه‌های مختلفی در خصوص حفاظت و آرشیوسازی دیجیتالی روزنامه‌های تاریخی و قدیمی توسط دو کتابخانه کنگره آمریکا و ملی استرالیا با رعایت مسائل کپی‌رایت اجرا شده است. در هر کدام از پروژه‌ها نگرانی‌هایی در ارتباط با کپی‌رایت مطرح شده و تلاش داشتند تا استثنائاتی را در حفاظت دیجیتالی از روزنامه‌ها مدنظر قرار دهند. اما در قانون سال ۱۳۴۸ ایران به این موضوع توجهی نشان ندادند و تنها در پیش‌نویس لایحه در انتظار تصویب، بندهایی در تهیه تکثیر توسط کتابخانه و مؤسسه بایگانی به منظور جایگزینی، تکثیر موقت و تهیه نسخه پشتیبان اختصاص داده شده است. البته مختص تمام منابع است و به روزنامه‌ها به تنهایی اختصاص ندارد. در صورتی که قوانین مورد بررسی دیگر و رهنمودهای یونسکو، به طور مشخص به روزنامه‌ها، حفاظت دیجیتالی و کپی‌رایت پرداخته‌اند. ناگفته نماند، در کتابخانه ملی ایران به حفاظت دیجیتالی به صورت فیزیکی بیشتر پرداخته شده است و تنها بخشی از روزنامه‌ها در کتابخانه ملی ایران در فرایند دیجیتال‌سازی قرار گرفته‌اند و امید این است که در آینده این موضوع به مأموریت اصلی آن تبدیل شود. تحلیل و مطالعه قوانین کپی‌رایت، رهنمودهای یونسکو و بررسی پورتال کتابخانه‌های منتخب نشان از آن دارد که حفاظت از منابع مهم تاریخی در مراکز آرشیوی و کتابخانه‌ها، تعیین چارچوب قانونی کپی‌رایت برای حفاظت دیجیتال، آرشیوسازی محتوای دیجیتالی تحت قانون، ذخیره‌سازی موقت و دائم، تهیه نسخه پشتیبان از منابع دیجیتال، انتشار مقالات روزنامه (در اثر استخدام)، تکثیر مقالات روزنامه‌ها با اهداف انتفاعی و غیرانتفاعی، حمایت قانون کپی‌رایت از مقالات روزنامه‌ها، استثنائات روزنامه‌ها در قانون کپی‌رایت برای کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی، مالکیت عمومی روزنامه‌ها و تکثیر روزنامه‌ها و نسخه‌های موقتی در ارتباط با حفاظت و آرشیوسازی دیجیتال با توجه به چارچوب‌های قانونی و کپی‌رایت می‌توانند در پیش‌نویس لایحه یادشده و در کتابخانه ملی ایران جهت حفاظت دیجیتالی از روزنامه‌ها بهره‌بردار شود. چرا که حفاظت و آرشیو دیجیتالی با رعایت مسائل کپی‌رایت به تلاش آگاهانه و سرمایه‌گذاری مستمر نیاز دارد.

اجرای برنامه‌های حفاظت و آرشیو دیجیتال در کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی نیازمند بهره‌گیری از استانداردها و مدل‌هایی مانند OAI و توجه به فراداده‌های حقوقی است که بتواند حفاظت بلندمدت از محتوای دیجیتالی را ارائه کند، در سند واپیو به اهمیت فراداده‌های حقوقی در کتابخانه‌ها و مراکز آرشیوی اشاره شده است.

یکی از اقدامات مدل مرجع امکان قرارداد بین تولیدکننده و آرشیو برای مدیریت بهتر مسائل مربوط به کپی‌رایت است. این موضوع در پژوهش تاجداران، رضایی شریف آبادی و همت‌زاده (۱۳۹۰) مورد تأکید قرار گرفته است. ضمن اینکه پژوهش شادان‌پور نیز خواستار اقدامات آینده‌نگرانه در حفظ دیجیتالی منابع است. اقداماتی مانند برنامه NDIIPP، برنامه ملی روزنامه دیجیتال، پرمیس، پاندورا و ANPlan ضمن استفاده از قوانین کپی‌رایت، برخی از آنها توانسته‌اند تا حدود زیادی با بهره‌گیری از مدل مرجع OAI و قوانین کپی‌رایت، توافقات بین تولیدکننده محتوا و کتابخانه‌ها را در حفاظت و آرشیوسازی دیجیتالی از منابع افزایش دهند. بنابراین توجه به مسائل کپی‌رایت در حفاظت و آرشیو دیجیتالی روزنامه‌ها حائز اهمیت است. این موضوع در هم‌سویی با پژوهش‌های شریف (۱۳۸۵)، نیکلسون (۲۰۰۳)، شارما (۲۰۱۳)، گلینی‌مقدم (۲۰۱۰) بوده و هم‌راستا با نتایج پژوهش کنونی است، که مسائل حقوقی و حفاظت از روزنامه‌ها را در کنار هم مورد توجه قرار داده است. با توجه به تحلیل و نتایج به دست آمده، پیشنهادهای زیر جهت توجه به مسائل کپی‌رایت حفاظت و آرشیو دیجیتالی در کتابخانه‌ها و بازنگری قوانین بیان می‌شوند:

- بازنگری در قانون سال ۱۳۴۸ و پیش‌نویس لایحه در خصوص حفاظت/ و حفاظت دیجیتالی از منابع به ویژه روزنامه‌ها

- توجه به استثنائات استفاده از روزنامه‌ها در پیش‌نویس لایحه

- پیش‌بینی استثنائات کپی‌رایت برای اهداف حفاظتی در چارچوب‌های قانونی موجود بدون توجه به تعداد نسخ جایگزین

در کتابخانه‌ها

برای دو بند فوق افزودن ماده/ یا مواد جدیدی در خصوص آثار جمعی برای روزنامه‌ها پیشنهاد می‌شود. بدین صورت که ناشران مطبوعاتی معمولاً مالک کپی‌رایت اثر جمعی مانند نسخه چاپی یا پورتال حاوی مقالات خبری مجزا هستند که مالکیت آن با توجه به قواعد در اثر استخدام تعیین می‌شود. البته به "در اثر استخدام" در قانون سال ۱۳۴۸ اشاره‌ای نشده و علی‌رغم بیان در پیش‌نویس لایحه، در خصوص روزنامه‌ها و ناشران مطبوعات برعکس قوانین سایر کشورها شفافیتی صورت نگرفته است.

- چشم‌پوشی کردن ناشران از حقوق مادی روزنامه‌ها در جهت اهداف حفاظتی و انتقال روزنامه‌ها به کتابخانه‌ها
- رویکرد مسئولانه ناشران نسبت به حفاظت و آرشیو روزنامه‌ها به ویژه روزنامه‌های قدیمی در همکاری با کتابخانه ملی

ایران

- اختصاص فیلدی در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای توسط کتابخانه ملی ایران به "وضعیت کپی‌رایت" روزنامه‌ها برای کاهش

نگرانی ناشران و سایر ذینفعان

- توجه به فراداده‌های حقوقی استاندارد در کتابخانه‌ها، مراکز آرشیوی و مؤسسات میراث فرهنگی

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

سپاسگزاری

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

منابع فارسی

۱. پیش‌نویس لایحه قانون جامع حقوق مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط.
۲. تاجداران، منصور، رضایی شریف‌آبادی، سعید و همت‌زاده، فاطمه. (۱۳۹۰). "وضعیت حفاظت در سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و مقایسه آن با کتابخانه‌های ملی استرالیا، انگلستان، ایالات متحده و کانادا"، فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۸۸، ۱۶۲-۱۸۰.
۳. درخشنده حقیقی، رخشان. (۱۳۹۲). بررسی نگرش سردبیران و مدیران مسوول مجلات علمی پژوهشی ایران پیرامون حفاظت دیجیتالی مجلات. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
۴. رضایی، نعیمه و فرجی، فرناز. (۱۳۹۷). "ارزیابی نقش سازمان‌های غیردولتی در حفاظت از میراث معماری و شهری؛ مطالعه تطبیقی ایران و فرانسه". هویت شهر، ۱۲ (۱)، ۲۷-۳۶.
۵. شادان‌پور، فرزانه. (۱۳۸۶). "تاملی بر میراث ملی دیجیتالی". فصلنامه کتاب، ۷۲، ۹۳-۱۰۸.
۶. شریف، عاطفه. (۱۳۸۵). "رویکردهای مدیریتی در حفاظت دیجیتالی". فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، ۲۱ (۳)، ۱۰۳-۱۲۴.
۷. صمبعی، می‌تراه، خسروی، فریبرز. (۱۳۸۹). "راهبردهای حفاظت رقمی در کتابخانه‌های ملی عضو کنسرسیوم بین‌المللی حفاظت اینترنتی". اطلاع‌شناسی، ۲۷، ۱۸۱-۲۰۲.
۸. عبداللهی، الهه. (۱۳۹۶). مطالعه وضعیت زیرساخت‌های سازمانی و فناوریانه حفاظت اشیای دیجیتالی کتابخانه مجلس شورای اسلامی ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شاهد.
۹. قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸. <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/96427>.
۱۰. نوروزی، یعقوب. (۱۳۹۵). "حفاظت در کتابخانه‌های دیجیتالی". فصلنامه نقد کتاب اطلاع‌رسانی و ارتباطات، ۳ (۱۰)، ۴۳-۵۴.

References

1. Abdullahi, E. (2016). *Studying the status of the organizational and technological infrastructures for the preservation of digital objects of the Parliamentary Library of Iran*. Master's thesis, Shahed University (In Persian).
2. Act on Protection of Authors, Composers and Artists Rights, 1970 (In Persian).
3. The draft law on literary and artistic property rights and related rights (In Persian).
4. Derakhshandeh Haghighi, R. (2014). *The Survey attitude of editors and responsible managers of scientific research journals in Iran regarding the digital protection of journals*. Master's thesis, Shiraz University (In Persian).
5. Fondren, E & Mccune, M.M. (2018). "Archiving and Preserving Social Media at the Library of Congress: Institutional and Cultural Challenges to Build a Twitter Archive", *Digital Technology & Culture*, 47, 33-44. <https://doi.org/10.1515/pdct-2018-0011>
6. Galyani Moghaddam, G. (2010). "Preserving digital resources: issues and concerns from a view of librarians". *Collection Building*, 29 (2), 65-69.
7. Marcum, D.B. (2007). "Digitizing for access and preservation: strategies of the library of congress. Peer-reviewed journal on the internet". <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/1924/1806>
8. National Library of Australia (2023). *Overseas newspapers: copies*. <https://www.nla.gov.au/research-guides/overseas-newspapers/copies>
9. Nicholson, D. R. (2003, August 1-9). "WHAT HAS COPYRIGHT GOT TO DO WITH NEWSPAPERS? – A SOUTH AFRICAN PERSPECTIVE". 69th IFLA General Conference and Council, Berlin

10. Norouzi, Y. (2015). Preservation in digital libraries. *Information & Communication Quarterly Book Review*, 3 (10): 43-54 (In Persian).
11. Okediji, R. L. (2006). *THE INTERNATIONAL COPYRIGHT SYSTEM: Limitations, Exceptions and Public Interest Considerations for Developing Countries*. Switzerland: ICTSD and UNCTAD.
12. https://unctad.org/system/files/official-document/iteipc200610_en.pdf
13. Pantalony, R.E, Crews, K.D. & Sutton, S. (2023). *TOOLKIT ON PRESERVATION*. In *Standing Committee on Copyright and Related Rights*, Forty-Third Session Geneva, March.
14. Rezae, N., & Faraji, F. (2018). An Evaluation of the Role of NGOs in Heritage Conservation; a Comparative Study on Iran and France. *Hoviatshahr*, 12(1), 27-36 (In Persian).
15. Samiei, Mitra & Khosravi, Fariborz (2011). Digital preservation strategies in national libraries, members of the International Internet preservation Consortium. *Informatics*, 27, 181-202 (In Persian).
16. Seng, D. (2008). *International Study on the Impact of Copyright Law on Digital Preservation*. In WIPO International Workshop on Digital Preservation and Copyright.
17. Shadanpour, F. (2008). The digital heritage. *Librarianship and Information Organization Studies*. 18 (4): 93-108 (In Persian).
18. Sharif, A. (2022). Management Approaches to Digital Preservation. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 21(3), 103-124 (In Persian).
19. Sharma, A. K (2013). "COPYRIGHT LAW ON DIGITAL PRESERVATION AND ITS IMPACT ON LIBRARIES". *International Journal of Library and Information Science Research and Development (IJLISRD)*, 2 (1): 46-59. www.prjpublication.com/ijlisrd.asp
20. Smith, A. (2006). "Distributed Preservation in a National Context: NDIIPP at Mid-point". *D-Lib Magazine*, 12(6). www.dlib.org/dlib/june06/smith/06smith.html
21. Smith, M. (2016). "At Risk: An Analysis of newspaper source materials digitized by U.S. and European repositories. Satellite meeting - News, new roles & preservation advocacy: moving libraries into action", 10 – 11 August 2016 Lexington, Kentucky USA.
22. Tajdaran, M., Rezaei Sharifabadi, S & Hemmatzadeh, F. (2012). Preservation Status in the National Library and Archives of I.R. Iran in Comparison with the National Libraries of Canada, the U.S., the U.K. and Australia. *Librarianship and Information Organization Studies*. 22 (4): 162-180 (In Persian).
23. UNESCO/PERSIST Content Task Force (2021). "The UNESCO/PERSIST Guidelines for the Selection of Digital Heritage for Long Term Preservation". <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/1863/1/Guidelines%20For%20the%20Selection%20Of%20Digital%20Heritage%20For%20Long-Term%20Preservation%20-%202nd%20Edition.pdf>